

- V případě žáků 2. ročníku SŠ je nejvýznamnějším faktorem, který ovlivňuje úspěšnost žáků v použitém testu, studovaný obor, a to s výrazně lepšími výsledky žáků gymnázií a s výrazně horšími výsledky žáků nematuritních oborů.

Zároveň je však potřeba poznamenat, že v uváděných modelech hodnocené charakteristiky žáků a jejich škol vysvětlují jen část rozdílů v dosažené úspěšnosti žáků v testu, což ukazuje na existenci dalších, silnějších charakteristik (v tomto zjišťování nesledovaných), ať na úrovni žáka, výuky, či školy. Platí to především pro hodnocení žáků 9. ročníku ZŠ; v případě žáků 2. ročníku SŠ se významněji uplatňuje diferenciací výsledků ve vazbě na studovaný obor žáka.

4.4

Porovnání úspěšnosti žáků ZŠ a SŠ v otázkách testu

To, že žáci 9. ročníku ZŠ a 2. ročníku SŠ řešili stejný test¹⁷, umožňuje porovnat jejich úspěšnost při řešení jednotlivých otázek.¹⁸ Graf č. 15 zachycuje srovnání rozdílů v průměrné úspěšnosti žáků 9. ročníku ZŠ a 2. ročníku SŠ v jednotlivých otázkách testu. Ve většině otázek (92 % otázek) dosáhli vyšší úspěšnosti žáci 2. ročníku SŠ, pouze v osmi otázkách však dosáhli vyšší úspěšnosti žáci 9. ročníku ZŠ – tyto otázky se dotýkaly především témat vztahujících se k občanským kompetencím žáků.

Pro žáky 9. ročníku ZŠ i 2. ročníku SŠ se ukázaly být nejsnadnější i nejvíce obtížné obdobné otázky. Nejvyšší úspěšnosti dosahovali žáci při řešení otázek, které po nich vyžadovaly znalosti konkrétních konceptů a skutečností, respektive dovednosti pro řešení předložených situací. Ilustruje to následující příklad tří otázek, v nichž žáci dosáhli nejvyšší úspěšnosti pohybující se nad 90 % správně odpovídajících žáků.

OT_1. Seřadte naše prezidenty od roku 1918 do dnešní doby do pořadí, ve kterém po sobě následovali.

OT_1: poslední prezident (...)

OT_2. Jirkův bratr si už dlouho ve společném pokoji pouští nahlas hudbu, která se Jirkovi nelíbí. Jirka si to ale nechce s bratrem rozházet. Jak by měl situaci nejlépe řešit?

Pustit si nahlas také nějakou hudbu, aby bratr viděl, jaké to je, když někdo nebere ohledy na to, co je ostatním nepříjemné.

Neříct nic, aby se bratr nenaštval, a počkat, až ho poslouchání hudby přestane bavit; do té doby být jinde než v jejich společném pokoji.

Pohrozit bratrovi, že jestli s obtěžováním hudbou nepřestane, postěžuje si na něj školní psycholožce.

Počkat, až bratr nebude v pokoji, a schovat mu napájecí šňůru k přehrávači.

Říct bratrovi, že ví, že má takovou hudbu rád, ale že ho ruší, a požádat ho, aby si ji pouštěl tak, aby ho nerušila – třeba do sluchátek.

OT_3. Přiřaďte k jednotlivým popisům jejich správná označení.

rasismus   diskriminace   vlastenectví   antisemitismus   nacionalismus

OT_3. nesnášenlivost vůči příslušníkům jiné rasy (...)

¹⁷ Obsah testu byl vymezen relevantními výstupy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

¹⁸ Protože do výběrového souboru žáků 9. ročníku ZŠ nebyli zařazeni žáci víceletých gymnázií, jsou pro účely srovnání z výběrového souboru žáků 2. ročníku SŠ vyřazeni žáci šestiletých a osmiletých gymnázií.

